

בעניין:

1. מועצה מקומית זכרון יעקב
 2. צלול – עמותה לאיכות הסביבה (ע"ר 580350940)
 3. מועצה מקומית ג'סר א-זרקא
 4. מועצה אזורית מגידו
 5. מועצה מקומית פרדס חנה-כרכור
 6. מועצה אזורית עמק חפר
- ע"י עוה"ד ד"ר רענן הר-זהב ו/או יונתן ברמן ו/או אורי אדלשטיין ו/או שחר אבימור ו/או אודי נוימן ו/או גל קנר-אלימי ו/או יעל פלג
ד"ר רענן הר-זהב, אדלשטיין, ברמן, עורכי דין רח' הברזל 32, תל-אביב
טל': 03-5602225; פקס: 03-5601755

העותרות

- נ ג ד -

1. ראש אגף איכות אוויר – המשרד להגנת הסביבה
ע"י ב"כ מפרקליטות מחוז ירושלים
רחוב מח"ל 7, ת.ד. 49333, ירושלים
טל': 073-3920000; פקס: 02-6468053
2. נובל אנרג'י מדיטרניאן לימיטד, ח.פ. 560017162
ע"י ב"כ ממושרד הרצוג פוקס נאמן
מבית אסיה, רחוב ויצמן 4, תל אביב
טל': 03-6922020, פקס: 03-6966464
וע"י ב"כ ממושרד אגמון ושות' רוזנברג הכהן ושות'
מבניין אלקטרה, רחוב יגאל אלון 98, תל אביב. טל:
03-6078607, פקס: 03-6078666

המשיבים

תגובה מטעם המשיבה 2 לבקשה למתן צו-ביניים

תגובה מטעם המשיבה 2 לבקשה למתן צו-ביניים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 22.11.2019, מתכבדת המשיבה 2, חברת נובל אנרג'י מדיטרניאן לימיטד (להלן – **נובל**), להגיש בזאת את תגובתה לבקשת העותרות מיום 20.11.2019 למתן צו-ביניים (להלן – **הבקשה**). בית המשפט הנכבד מתבקש לדחות את הבקשה ולחייב את העותרות בהוצאות ובשכר טרחת עורך דין בשיעור ריאלי; והכל מהטעמים שיפורטו להלן.

ההדגשות במובאות שבתגובה זו אינן כפי המקור, אלא אם צוין אחרת.

זוה דבר התגובה

א. פתח-דבר

1. הבקשה דנן מבוססת על הטענה – השגויה – כי "היתר הפליטה" לאסדת הגז הטבעי "לוויתן" ניתן שלא כדין, ובפרט כי "תכנית ההרצה" לאסדה אושרה שלא כדין (להלן בהתאמה – **היתר הפליטה**, **האסדה** ו-**תכנית ההרצה**).

היתר הפליטה שניתן ביום 6.11.2019 מצורף לכאן **כנספח 1**.

תכנית ההרצה שאושרה ביום 18.11.2019 מצורפת לכאן **כנספח 2**.

2. בהסתמך על טענה זו מבוקש בבקשה "להורות כי עד להכרעה בעתירה, המשיבה 2 לא תחל בהליך ההרצה של אסדת לוויתן, לא תפעל בהתאם ל"תכנית ההרצה" שפורסמה ביום 18.11.2019, ולא תקיים כל פעילות הכרוכה בפליטת מזהמים, הדורשת היתר פליטה" (עמ' 1 לבקשה).

3. מאחר שהרצת האסדה הִחֵלָה, כאמור בבקשה עצמה, עם אישור תכנית ההרצה ביום 18.11.2019 (יומיים קודם להגשת הבקשה), הרי שהסעד למניעת התחלת הרצת האסדה **הפך לתיאורטי**. משכך, הבקשה מכוונת הלכה למעשה ל"מנוע" **מנובל להמשיך לעשות שימוש בתכנית ההרצה** עד להכרעה בעתירה דנן.

4. משאלו הם פני הדברים, עניינה של בקשת העותרות בענייננו הוא **לשנות מן המצב הקיים** של הרצת האסדה – ולא להביא להקפאת מצב קיים. אלא, שכידוע, מטרתו של סעד זמני היא "להקפיא" את מצב הדברים הקיים, ולא להביא לשינוי בו" (דפנה ברק-ארז **משפט מינהלי** משפט מינהלי דיוני 441 (2017) (להלן – **ברק-ארז**)). לא למותר גם להדגיש בהקשר זה כי "בית המשפט נוהג לתת צווי ביניים במשורה – הן בשל הרצון

שלא לחרוג משימור המצב הקיים (כך שלא יינתן צו ביניים החופף את הסעד המבוקש בעתירה עצמה) והן משום שהמשיבים רשאים ליהנות מחזקת חוקיות המינהל, כל עוד זו לא עורערה" (שם). דברים נכוחים אלו נכונים ביתר-שאת מקום שבו עסקינן – כבענייננו – בעיכוב של פרויקטים לאומיים ומורכבים בעלי חשיבות ציבורית יוצאת דופן (בג"ץ 3330/97 עיריית אור יהודה נ' ממשלת ישראל, פ"ד נא(3) 472, פס' 6 (1997)).

5. יתר על כן, יש להדגיש כבר עתה בפני בית המשפט הנכבד כי **סעד זמני זהה התבקש – ונדחה – בבקשה לצו-ביניים שהגישה עמותת שומרי הבית** ביום 19.11.2019 (יום קודם להגשת הבקשה דנן), במסגרת עת"מ 58974-08-19 **עמותת שומרי הבית נ' המשרד להגנת הסביבה** (להלן – **בקשת שומרי הבית לצו-ביניים ו-עתירת שומרי הבית**) שעודנה תלויה ועומדת בבית משפט נכבד זה.

בקשת שומרי הבית לצו-ביניים מצורפת לכאן (ללא נספחיה) **כנספח 3**.

עתירת שומרי הבית מצורפת לכאן (ללא נספחיה) **כנספח 4**.

6. בבקשת שומרי הבית לצו-ביניים התבקש **"צו-ביניים המונע מנובל לעשות שימוש ב'היתר ההרצה' שניתן לה אמש" (עמ' 1 לבקשה)**. בהחלטה מיום 24.11.2019 **דחה** בית המשפט הנכבד (כב' השופט ר' וינוגרד) בקשה זו (להלן – **החלטת כב' השופט ר' וינוגרד**), ומפאת חשיבות הדברים לענייננו נצטטה במלואה כבר בפתח דברי תגובה זו:

"1. בשלב זה לא שוכנעתי כי יש מקום ליתן צו ארעי או צו ביניים שיורה על איסור שימוש ב'היתר הרצה', וזאת מטעמים מספר:

האחד, עניינו בכך שמתגובת המשיבה 4 [נובל – הח"מ] עולה כי **ערכי הבנזן שנוטרו לאחר שהחלה ההרצה אינם עולים על אלה שנוטרו קודם לכן** (ולעניין זה נתתי לבי לטענות העותרים, בתגובה שהוגשה ללא שניתנה לכך רשות, ובתשובה לתגובה). יש לזכור כי העתירה עסקה בחשש לפיו הנתונים שעמדו לפני המשיבים לא היו שלמים ומלאים, ולחשש כי מצב דברים זה עלול להביא לכך שבפועל ייפלטו מזהמים בשיעור גדול עד מאוד ובלתי צפוי. כאשר טענה זו שנויה במחלוקת של ממש מלכתחילה, **ונכון לעת הזו לא הוכחה בשטח, אין מקום למתן הצו.**

השני, עניינו בעתירה שהוגשה. זו היתה מוקדמת בעת הגשתה, והפכה תיאורטית לאחר שניתן ההיתר. חלף הגשת עתירה חדשה, או למצער בקשה לתיקון העתירה (באופן שעולה למעשה כדי עריכתה מחדש), הוגשה בקשה לצו

ביניים שספק אם ניתן לראותה ככזו ה'המתכתבת' עם העתירה, גם מטעם זה אין להיעתר לבקשה.

השלישי נוגע למאזן הנוחות. המשיבים עמדו בהרחבה על הנזק העצום שעלול להיגרם בשלב זה מכל יום של עיכוב. כנגד נזק מוכח זה – העומד על 5,000,000 ש"ח לכל יום עיכוב לטענת המשיבה 4, לבד מהנזקים הנוספים שהזכירו המשיבים – עומד סיכון בריאות אפשרי, שלא הוכח בפועל ושהבדיקות עד כה מצביעות כי לא התממש. במצב דברים מעין זה אין מקום לתת צו ביניים, מה גם שברי כי לא ניתן יהיה להעמיד ערובה של ממש לנזקים האפשריים ממתן הצו.

2. לפיכך אני דוחה את הבקשה למתן צו ביניים, ואינני אוסר בשלב זה על המשך השימוש בהיתר ההרצה.

7. החלטת כב' השופט ר' וינוגרד קובעת באופן שאינו משתמע לשני פנים כי מאזן הנוחות נוטה במובהק שלא לעכב את הרצת האסדה, ומאליו מובן כי בקשת העותרות דנן לסעד זהה – שהוגשה כאמור 4 ימים קודם להחלטת כב' השופט ר' וינוגרד – אינה מצדיקה לפתוח את שאלת עיכוב ההרצה פעם נוספת, ולו על-מנת להימנע מהאפשרות של החלטות סותרות.
8. מכל מקום, משהתבקשו על-ידי בית המשפט הנכבד להגיב לבקשה לצו-ביניים דנן, נפרט להלן את טענותינו – אשר רובן פורטו גם במסגרת עתירת שומרי הבית – כי דין הבקשה להידחות.
9. כפי שעוד נרחיב בהמשך, עצירת תכנית ההרצה במצב הדברים כיום, קרי, הישורת האחרונה של ביצוע פרויקט לווייתן, ואך כפסע לפני תחילת הפקה מסחרית של גז טבעי ממנו, תגרום לנזקים רחבי היקף לנובל ולבעלות הזכויות הנוספות במאגר, ולציבור בכללותו.
10. מדובר הן בנזקים ישירים שייגרמו לנובל, למשל, בדמות "דמי בטלה" לקבלנים עמם היא התקשרה, העומדים על סך של כ-5,000,000 ₪ לכל יום עיכוב, ועלולים להאמיר לסכומים גבוהים עוד יותר אם יימשך העיכוב מעבר לשבועיים. עיכוב הרצת האסדה עלול אף לסכן את יכולתה של נובל לעמוד בהסכמים בינלאומיים לאספקת גז ממאגר לווייתן ללקוחות במצרים וברדן, וכן להביא לפגיעה קשה בתדמית ובמוניטין שלה. נזקים נוספים ומשמעותיים ביותר עלולים להיגרם גם לציבור, הן בדמות הפסד הכנסות למדינה בסכום עצום לכל עיכוב, והן בפגיעה באינטרסים החיוניים שפיתוח מאגר לווייתן נועד לממש, כגון הפחתת זיהום האוויר והתחלואה, הבטחת העצמאות האנרגטית של מדינת ישראל, חיזוק וביצור יחסי החוץ עם מדינות שכנות ועוד.

11. מנגד, טענותיהן של העותרות בדבר הסכנות הנובעות מתקופת ההרצה חסרות כל ביסוס. נקדים אחרית לראשית ונציין כבר כעת כי הואיל וההרצה כבר החלה ביום 18.11.2019, כאמור, ובמסגרתה כבר בוצעה אחת מפעולות ה"נישוב" העיקריות שמתוכננות לתקופת ההרצה הכרוכה בפליטות, ניתן בנקל להיווכח כי תמונת ה"אפוקליפסה" שהעותרות מציירות אינה אלא זריית חול בעיני הציבור.

12. תוצאות ניטור הפליטות במהלך יום ה"נישוב" הראשון (19.11.2019), המפורסמות באופן מקוון באתר של המשרד להגנת הסביבה,¹ מראות כי ערכי הבנזן שנמדדו בתחנות הניטור בקיסריה ובמעייני צבי, המנטרות את האוויר בהתאם לדרישות היתר הפליטה, אינם עולים על אלה שנוטרו לפני תחילת הרצת האסדה, ועומדים לכל היותר על כ-15% מערך הפליטה המותר ("ערך סביבה") על-פי תקנות אוויר נקי (ערכי איכות אוויר) (הוראת שעה), תשע"א-2011 (להלן – תקנות אוויר נקי):

בנזן בתחנת מעייני צבי – איגוד		בנזן בתחנת קיסריה – ראלי		יחידות
[מק"ג/מ"ק]	[ppb]	[מק"ג/מ"ק]	[ppb]	
0.51	0.16	0.61	0.19	ממוצע שבועיים שבין התאריכים 4/11/19 ועד ה- 18/11/19
0.54	0.17	0.54	0.17	ממוצע יומי של יום הנישוב הראשון (19/11/19)
3.9	1.2	3.9	1.2	ערך סביבה יממתי

13. גם נכון למועד הגשת תגובה זו, תוצאות הניטור הסביבתי המתבצע באזור מוסיפות להעיד על עמידת האסדה בערכים שאינם עולים על ערכים שנוטרו לפני ההרצה. נתונים אמפיריים-אובייקטיביים אלה מפריכים לחלוטין את טענות העותרות בדבר הנזק שייגרם אלמלא יינתן צו-הביניים; טענות שבכל הכבוד, אינן מבוססות על מאום.

14. הנה כי כן, מאזן הנוחות – שהוא כידוע השיקול המרכזי שמשמש להכרעה בבקשה למתן צו-ביניים – נוטה בענייננו באופן מובהק וחד משמעי לדחיית הבקשה דנן, כפי שעולה גם מהחלטת הדחייה של כב' השופט ר' וינוגרד שצוטטה לעיל.

15. יתר על כן, וכפי שנרחיב עוד להלן, בהליכי מתן היתר הפליטה ואישור תכנית ההרצה לא נפל כל פגם המצדיק הפסקה של הרצת האסדה, ולכן אף סיכוי העתירה מחייבים לדחות את הבקשה דנן.

¹ <https://www.svivaqnm.net/Default.rtl.aspx>

16. לסיום דברי המבוא לתגובה זו, ועל-מנת להדגיש את הפער התהומי בין המציאות ובין הטענות המופרחות לאוויר בשבועות האחרונים בקשר לתקופת ההרצה, נובל רואה לנכון להפנות את תשומת לב בית המשפט הנכבד להודעה שפרסם המשרד להגנת הסביבה לציבור אך לפני מספר ימים, ביום 28.11.2019, בזו הלשון:

”בתגובה לפניות של רבים, בשל מידע שגוי ומטעה שמועבר לציבור ברשתות החברתיות בחוסר אחריות בידי גורמים שונים, המשרד להגנת הסביבה מעדכן היום (יום ה' 28.11.2019) את הציבור בדבר הדרישות השונות שהטיל המשרד על חברת נובל אנרג'י, מפעילת אסדת הגז הטבעי לויתן, עבור פעולות ההרצה והסטטוס הנוכחי. כפי שכבר דיווח המשרד להגנת הסביבה, אסדת לויתן נמצאת כעת בתקופת הרצה. כמקובל במתקנים חדשים, בתקופת ההרצה כל המערכות, לרבות מתקני הטיפול בפליטות, נכנסות לפעילות באופן הדרגתי. ...

המשרד בדק את תכניות החברה עבור תקופת ההרצה. במקביל, ביצע המשרד מודל פיזור מזהמים במצבים סינופטיים שונים, וממצאיו מראים, כי לא צפויה חריגה מערך היעד לבנון בקו החוף, בפרט במועדי הנישובים המהותיים.

בשל העובדה שערך הבנון לא יגרום לחריגה מערכי היעד, נחדד כי אין כל הנחיה מיוחדת לתושבים. ...

המשרד להגנת הסביבה דרש כבר בעת אישור תכנית ההרצה מחברת נובל אנרג'י כי בכל אחד משני מועדים מהותיים אלה של הנישוב, תודיע החברה לציבור לפחות 24 שעות לפני התחלת התהליך.

המשרד מחדד ואומר, כי נובל אנרג'י עומדת עד כה בתנאי תכנית ההרצה שנקבעו לה, וכי אם לא תעמוד בתנאים שנקבעו, לא יאפשר המשרד להמשיך את ההרצה. (ההדגשות במקור)

17. דרך הילוכה של תגובתנו תהא כדלקמן: תחילה, נפרט את העובדות ההכרחיות בלבד לצורך תגובה זו. לאחר מכן, נטען כי ”מאזן הנוחות” מחייב את דחיית הבקשה לצו ביניים, ובהמשך לכך נדגיש כי גם השיקול בדבר סיכויי העתירה מוליק לאותה מסקנה, ואף מחייב לדחות את העתירה כולה.

ב. רקע עובדתי

ב.1. החשיבות שבפיתוח מאגר לווינתן

18. מאגר לווינתן הוא מאגר הגז הטבעי הגדול ביותר שהתגלה במימיה הכלכליים של מדינת ישראל, והוא מצוי במרחק של כ-125 ק"מ מערבה מחופי ישראל. **פיתוח מאגר לווינתן הוא פרויקט האנרגיה והתשתית הגדול ביותר שבוצע במדינת ישראל**. מדובר בפרויקט מורכב, אדיר ממדים, הדורש הון עתק של מיליארדי דולרים, ומחייב, בין היתר, הקמת תשתיות מורכבות.
19. בהתאם להחלטת ממשלה מספר 476 מיום 16.8.2015 (המכונה החלטת "מתווה הגז"), נובל פועלת להשלים את פיתוח מאגר לווינתן ולהתחיל בהפקה מסחרית ממנו עד סוף שנת 2019.
20. השלמת פיתוח המאגר במועד האמור היא בראש ובראשונה אינטרס ציבורי.
21. מדינת ישראל שבה והצהירה לא אחת, בין היתר בפני בית המשפט העליון, על חשיבותו האקוטית של פיתוח מאגר לווינתן במועד לצורך הגשמת אינטרסים ציבוריים חיוניים, ובהם **הבטחת הביטחון האנרגטי של מדינת ישראל, הפחתת זיהום ותחלואה שתושג ממעבר של צרכני האנרגיה לשימוש בגז טבעי, יחסי החוץ של מדינת ישראל, יציבות גיאופוליטית (הקשורה בייצוא עתידי של גז ממאגר לווינתן למדינות האזור) וביסוס מעמדה של מדינת ישראל במזרח התיכון**, ועוד כיוצא באלה.
22. ביטוי מרכזי להצהרת המדינה בהקשר זה ניתן למצוא בתגובתה של המדינה לבקשת רשות ערעור שהגישה נובל לבית המשפט העליון (רע"א 9771/16 נובל אנרג'י מדיטרניאן לימיטד נ' נזרי (פורסם בנבו, 28.9.2017); להלן – **תשובת המדינה ברע"א 9771/16**), שם עמדה המדינה (בסעיפים 83-87) על החשיבות שבפיתוח מאגר לווינתן בהקדם, וכך היא ציינה:

"מבחינת שיקולי ביטחון, משקף המתווה שני ממדים שונים: הראשון, והעיקרי, נוגע לצורך בביטחון אנרגטי וטמון בעובדה כי מדינת ישראל אינה יכולה להרשות לעצמה להיוותר בפועל עם מאגר גז אחד ועם אסדת גז אחת בלבד, כשאלה מאוימים מבחינה ביטחונית, ללא כל חלופה. הותרת משק החשמל הישראלי, הנשען במחציתו על ייצור חשמל מגז טבעי, יוצר בעיית יתירות משמעותית ביותר, המסכנת לא רק את ביטחונה האנרגטי של מדינת ישראל, אלא גם את ביטחונה בכלל. השני, טמון בעובדה כי למדינת ישראל ישנו אינטרס ביטחוני-לאומי מובהק בהבטחת יציבותן הכלכלית של מצרים

וירדן, על מנת למנוע את התערערות השלטון הנוכחי בהן. בכל הקשור ליחסי החוץ של מדינת ישראל, מניעת יכולתה של המדינה להרחיב את שדות הגז באופן שיאפשר יצוא מהם, מונעת את יכולתה לרתום את ענף הגז ככלי לשיתוף פעולה אזורי ולתמיכה במדינות שונות במזרח התיכון.

ואכן, כפי שהובהר בחוות הדעת שהוגשו לממשלה על ידי משרד הביטחון, צה"ל, משרד החוץ, רשות הגז הטבעי והמטה לביטחון לאומי, דחייה משמעותית בפיתוח המאגרים גוררת עמה השלכות ביטחוניות ומדיניות, תוך שהיא גורמת במקביל לעלויות כלכליות משמעותיות למשק.

[...] ראשית, עיכוב הפיתוח של המאגרים יוביל למחסור באספקת הגז המקומית, באופן שיחייב יבוא דלקים, על המשמעותיות הכלכליות והסביבתיות הנובעות מכך. שנית, הואיל והגז הטבעי הנדרש לישראל מסופק כמעט במלואו על ידי מאגר 'תמר' (כיום 50% מייצור החשמל במשק הישראלי נשען על גז), המחובר כיום אל החוף בנקודה אחת בלבד, המשק חשוף לנזק כלכלי משמעותי בתרחיש של תקלה או הפסקה בלתי מתוכננת באספקת הגז מהמאגר. חשיפה זו קיימת כל עוד לא מפותחים מאגרים נוספים ומאגר 'תמר' מורחב. חשיפה זו משמעה פגיעה בביטחון האנרגטי של המדינה, ומכאן בביטחונה של המדינה על כלל תשתיותיה, ונושאת עימה עלות כלכלית גבוהה ביותר למשק. שלישית, עיכוב הפיתוח של המאגר יביא לדחייה של הכנסות ממסים, ולאובדן הכנסה משמעותית".

החלקים הרלוונטיים מתוך תשובת המדינה ברע"א 9771/16 מצורפים לכאן כנספח 5.

23. בפרק ג' להלן, העוסק במאזן הנוחות, נרחיב עוד בחשיבות העמידה בלוח הזמנים המתוכנן לפיתוח מאגר לווייתן, ובינתיים נמשיך בתיאור תמציתי של הליך הטיפול בחומר הגלם שיופק מהמאגר ובהצגת המסכת העובדתית הנוגעת לענייננו.

ב.2. הטיפול בחומר הגלם שיופק ממאגר לווייתן

24. מאגר "לווייתן" נמצא כאמור בעומק הים, במרחק של כ-125 ק"מ מערבה מחופיה של מדינת ישראל. באזור המאגר נקדחו בארות לעומק של כ-5 ק"מ מתחת לפני הים ומהן מופק גז טבעי "גולמי". הגז הגולמי נשאב מבארות ההפקה כשהוא מכיל גז טבעי, מים וקוֹנְדֵנְסַט. הקונדנסט (בעברית: תַעֲבִית) מורכב מנוזלים פחמימניים הדומים לנפט גולמי, ומשמש להפקת תזקיקים ומוצרי נפט.

25. בתצורתו הגולמית לא ניתן להזרים את הגז הטבעי ישירות מבארות ההפקה לשימוש הלקוחות. כדי "להשמיש" את הגז הגולמי נדרש טיפול הכולל את הפרדתו מן המים ומן הקונדנסט, ניקוי, ייבוש והתאמת הלחץ שלו ללחץ הנדרש למערכת ההולכה.

26. טיפול זה מתקיים באמצעות מתקנים שנמצאים על אסדת לויתן – שממוקמת במרחק של כ-10 ק"מ מערבה מאזור חוף דור – ושאליה יזרם הגז הגולמי מבארות ההפקה באמצעות צנרת. בגמר הטיפול באסדה ייווצרו למעשה שלושה חומרים שונים – גז טבעי "יבש ונקי", קונדנסט שעבר תהליך "ייצוב" המפחית את נדיפותו ו"מי תוצר".

27. להשלמת התמונה נציין כי לאחר הטיפול בגז הגולמי במכלולי האסדה, יוזרמו מן האסדה שני תוצרים, גז טבעי וקונדנסט, בצנרות נפרדות. בהמשך, הגז הטבעי יזרם למערכת ההולכה הארצית של גז טבעי (של חברת נתיבי הגז הטבעי לישראל (נתג"ז)) והקונדנסט יזרם לבתי הזיקוק בחיפה באמצעות צינור נפט קיים של חברת קו צינור אילת אשקלון (קצא"א).

ב.3. הוצאת היתר הפליטה לאסדת לויתן

28. במקביל להליך תכנוני מסועף של האסדה ומתקנים נלווים, פעלה נובל להוצאת היתר פליטה לאסדה כנדרש בחוק אוויר נקי, התשס"ח-2008 (להלן – **חוק אוויר נקי או החוק**).

29. בהתאם להוראות החוק, הליך הוצאת היתר הפליטה לאסדת לויתן כלל את האירועים המרכזיים הבאים: ביום 20.1.2019 הגישה נובל למשיב 1 (להלן – **המשרד להגנת הסביבה או המשרד**) בקשה להיתר פליטה לאסדה (להלן – **הבקשה להיתר**); בהמשך לכך, ביום 23.6.2019, פרסם המשרד טיוטה של היתר הפליטה (להלן – **טיוטת ההיתר**); ביום 12.8.2019 פרסם המשרד את הערות הציבור על טיוטת ההיתר (להלן – **הערות הציבור**); וביום 20.8.2019 ערך המשרד שימוע לשמיעת הערות הציבור גם בעל-פה.²

30. בהמשך לאירועים אלו, וכאמור לעיל, ביום 6.11.2019 פרסם המשרד את החלטתו הסופית בבקשה להיתר, קרי – היתר הפליטה (נספח 1 לתגובה זו); ובסמוך לאחר מכן, ביום 18.11.2019, אישר המשרד את תכנית ההרצה שנובל החלה ליישמה עוד באותו היום (נספח 2 לתגובה זו).

² הבקשה להיתר, טיוטת ההיתר, הערות הציבור והתייחסויות הממונה להערות הציבור (וכל המסמכים הנלווים לאלו) ניתנות לצפייה באתר המשרד להגנת הסביבה כחלק ממסמכי היתר מספר 1901, בכתובת:

<http://www.sviva.gov.il/subjectsEnv/SvivaAir/LicensesAndPermits/PermitEmission/Pages/default.aspx>

31. ההליכים שקדמו למתן היתר הפליטה ולאישור תכנית ההרצה נתקפו בבקשות לסעדים זמניים במסגרת עתירת שומרי הבית, אך בית המשפט הנכבד מצא לדחות בקשות אלו (בקשת שומרי הבית לצו ארעי שימנע את מתן היתר הפליטה נדחתה ביום 28.8.2019; בקשת שומרי הבית לצו-ביניים שימנע את מתן היתר הפליטה נדחתה ביום 5.9.2019; ובקשת שומרי הבית לצו-ביניים שימנע מנובל לעשות שימוש בתכנית ההרצה, אשר הוגשה לאחר שכבר ניתן היתר הפליטה ואושרה תכנית ההרצה, נדחתה, כאמור, ביום 24.11.2019. 4 ימים לאחר שהוגשה הבקשה דנן)).

32. כאז כן עתה: הטעמים שעליהם נסמכה עמותת שומרי הבית בבקשתה לסעד זמני שימנע את השימוש בתכנית ההרצה זהים במהותם לאלו הנטענים בבקשה דנן, בשינויי אדרת קלים.

33. וטעמים אלו מהם? כי מאזן הנוחות נוטה לקבלת הבקשה הואיל ובמסגרת הרצת האסדה "יפלטו כמויות גזים עצומות" (סעיף 247 לבקשה), "הנזקים העלולים להיגרם, כבר החל מיום תחילת תקופת ההרצה, הם משמעותיים ביותר ועלולים לגרום לנזק חמור בלתי הפיך" (סעיף 252 לבקשה), ו"באשר לצדו השני של מאזן הנוחות, הרי שאין דחיפות בביצוע ההרצה" (סעיף 253 לבקשה).

34. כמו כן טוענות העותרות שסיכויי העתירה גבוהים, כאשר תמציתה היא כי החלטת המשרד בהיתר הפליטה, להתנות את ההיתר באישור נפרד של תכנית ייעודית לתקופת ההרצה, ניתנה שלא כדין. באופן יותר ספציפי, הטענה היא כי אישור תכנית ההרצה במועד מאוחר למתן היתר הפליטה אינו מתיישב עם הוראות חוק אוויר נקי שמחייבות מתן הזדמנות לציבור להעיר את הערותיו בנוגע לכמות פליטת המזהמים שלגביה יינתן לבסוף ההיתר.

35. את נימוקינו לכך שדינן של טענות העותרות להידחות לגופן נציג בהרחבה בפרק ד' להלן העוסק בסיכויי העתירה. אך קודם לכן, ובהתאם לתעדוף השיקולים בבחינת בקשה לצו-ביניים, ניגש תחילה לבחינת מאזן הנוחות בענייננו.

ג. מאזן הנוחות מחייב להימנע ממתן צו-ביניים

36. "מאזן הנוחות" הוא, כידוע, השיקול המרכזי לצורך להכרעה בבקשה למתן צו-ביניים (בשג"ץ 2598/95 אדם טבע ודין נ' המועצה הארצית לתכנון ובניה (פורסם בנבו, 30.4.1995)). כפי שנראה להלן, שיקול מאזן הנוחות בענייננו מטה את הכף באופן ברור ומובהק לדחיית הבקשה לצו-ביניים.

37. הרצת האסדה היא, כאמור, ה"ישורת האחרונה" לפני ההפקה המסחרית ממאגר לויתן שצפויה להתחיל במהלך החודש הקרוב. מקצה אחרון זה של פיתוח המאגר ניצב בסופו של פרויקט מורכב ורחב היקף שבמסגרתו הושקעו מיליארדי דולרים והוקמו תשתיות מורכבות של הפקת גז, טיפול בגז, צנרות הולכה ימית ויבשתית ומתקנים נלווים.
38. צו-ביניים שימנע את העבודות אשר אמורות להתבצע במסגרת ההרצה יסב, אפוא, נזק בלתי הפיך ועצום בהיקפו, הן לנובל והן למדינה ולציבור בכללותו.
39. מדינת ישראל הצהירה, כאמור, כי השלמת פיתוח מאגר לויתן במועד היא חיונית להגשמת אינטרסים ציבוריים כבדי משקל, ובכללם הבטחת הביטחון האנרגטי של מדינת ישראל, הפחתת זיהום ותחלואה שתושג ממעבר של צרכני האנרגיה לשימוש בגז טבעי, שיפור יחסי החוץ של מדינת ישראל, יציבות גיאופוליטית (הקשורה בייצוא עתידי של גז ממאגר לויתן למדינות האזור) וביסוס מעמדה של מדינת ישראל במזרח התיכון.
40. על-מנת לעמוד ביעד השאפתני, אך האפשרי, של התחלת הפקה מסחרית ממאגר לויתן עוד בשנת 2019, פועלת נובל לילות כימים. ביצוע השלבים השונים בפרויקט לויתן קבוע בלוח זמנים מפורט והדוק,³ בדרך של "גזירה לאחור" מהמועד המתוכנן להתחלת הזרמת הגז הטבעי ממאגר לויתן ואספקתו לצרכנים. עניין לנו אפוא בפרויקט הנדסי מורכב, הבנוי שלבים שלבים, כאשר תנאי הכרחי להתקדמות לשלב הבא הוא השלמת השלב הקודם. דברים אלה נכונים ביתר-שאת כעת, ב"ישורת האחרונה" של הפרויקט, שההפקה המסחרית ממנו צפויה להתחיל, כאמור, במהלך החודש הקרוב.
41. שלבי הפרויקט שנותרו עד לתחילת הזרמה מסחרית מבוצעים בין היתר על-ידי קבלנים זרים בעלי מומחיות ייחודית, שהוזמנו מבעוד מועד לביצוע עבודות בחלון זמן תחום ומוגדר. קבלנים אלה שוריינו לתקופה של מספר שבועות במהלך החודשים נובמבר-דצמבר, והם עושים שימוש בציוד ייחודי שנשכר אף הוא מבעוד מועד לחלון זמן תחום ומוגדר לביצוע העבודות המורכבות והייחודיות הדרושות להזרמה מסחרית מהמאגר.
42. למיטב ידיעת נובל, קבלנים בינלאומיים בעלי מומחיות ייחודית אלה, משוריינים לביצוע עבודות עבור לקוחות אחרים למשך חודשים רבים קדימה.

³ תיאור של הפעולות הצפויות מצוי בדף השקיפות באתר האינטרנט של פרויקט לויתן (המופעל על-ידי נובל) בכתובת: <https://leviathanproject.co.il/transparency/>

43. משמעות הדבר ברורה: אם העבודות יעוכבו ולא יושלמו בחלון הזמן המוגדר שהוקצה להן מראש, **הן יידחו למועד בלתי ידוע**. לשון אחר, עיכוב של שבוע בביצוע העבודות עשוי להביא לעיכוב של שבועות רבים, חודשים ואף יותר מכך, בהזרמה המסחרית מהמאגר, וכן יפגע פגיעה אנושה בתכליות ובאינטרסים הציבוריים כבדי המשקל שפרויקט לויתן נועד להשיג.
44. זו ואף זו: בישורת האחרונה של הרצת מתקני הטיפול באסדה, פֶּסַע לפני הפקה מסחרית, לא ניתן להפסיק את העבודות ולאחר מכן לחדשן מאותה הנקודה. אם יופסקו העבודות, יהיה צורך לשוב ולבצע עבודות שכבר בוצעו.
45. **הנזק הישיר והמידי** שייגרם לנובל מעיכוב בביצוע עבודות כתוצאה מ"דמי ביטול" שהיא תחוב לקבלנים הוא **בסך של כ-5,000,000 ₪ לכל יום עיכוב**, וככל שהעיכוב יתמשך לתקופה העולה על שבועיים, הנזק היומי צפוי להאמיר.
46. עיכוב בפרויקט עלול אף להשליך על התקשרויותיה של נובל (ושל יתר בעלות החזקה במאגר לויתן) עם צרכני גז. בהקשר זה יש להדגיש כי בעלות החזקה במאגר לויתן התקשרו בשני הסכמים בינלאומיים לייצוא גז – הסכם לייצוא גז לחברת החשמל הירדנית (Nepco), והסכם לייצוא גז לחברת דולפינוס במצרים. מדובר בהסכמים ארוכי טווח שלהם תרומה שלא תסולא בפז ליחסי החוץ של מדינת ישראל ולמעמדה האזורי. עיכוב בעבודות יסכן את היכולת לעמוד במועד שנקבע להתחלת אספקת גז לירדן ולמצרים בהתאם להסכמים האמורים.
47. נזק משמעותי נוסף שייגרם מעיכוב כתוצאה ממתן צו-ביניים הוא נזק כלכלי ישיר למדינה, נזק שאותו אמד הצוות הממשלתי הבינמשרדי שגיבש את "מתווה הגז" **בכחצי מיליארד דולר לעיכוב של שנה** (שהם יותר מ-150 מיליון ₪ לחודש(!)), כ-0.9 מיליארד דולר בגין עיכוב של שנתיים וכ-1.8 מיליארד דולר בשל עיכוב של שלוש שנים (ראו, למשל, סעיף 86 לתשובת המדינה ברע"א 9771/16). אומדן זה כולל את עלות המחסור בגז טבעי וצריכת דלקים יקרים יותר, שתתרחש כתוצאה מהקטנת ההיצע של גז טבעי, וכן את דחיית (עד כדי סיכול) ההכנסות הצפויות של המדינה ממסים ותמלוגים.
48. עוד נדגיש כי דחיית ההפקה המסחרית ממאגר לויתן תעצים את הסיכון המתמשך שבו מצוי משק האנרגיה הישראלי עקב תלותו במאגר גז בודד (מאגר תמר) ואף תפגע באינטרס הסביבתי שעניינו מעבר מהיר לשימוש במקורות אנרגטיים מזהמים פחות, כדוגמת פחם. יצוין כי בינתיים עלה משקלו של הגז הטבעי בסל הדלקים לייצור חשמל במשק והגיע לכ-70%, אך הוא עודנו נסמך בעיקר על אסדה אחת וצינור אחד ממאגר תמר.

נוסף על תחנות הכוח, עברו לשימוש בגז טבעי צרכני אנרגיה נוספים, בעיקר מפעלי תעשייה, אשר תלויים בגז לצורך עמידה בתחרות ובדרישות סביבתיות, עד כדי איום על שרידותם הכלכלית במקרה של הפסקה באספקת הגז. לכן, במקרה של הפסקה באספקת הגז ממאגר תמר מכל סיבה שהיא, עלול משק האנרגיה בישראל להיקלע למשבר כלכלי עמוק שתהיינה לו השפעות עצומות על כל תושבי המדינה, בפרט בשל הפגיעה הצפויה בכושר ייצור החשמל (שלא לדבר על הנזקים הכלכליים והסביבתיים שייגרמו עקב שימוש בדלקים מזהמים, שאותם החליף הגז הטבעי). השלמתו של פרויקט לויתן וחיבור המאגר לחוף הוא חיוני גם בהיבט זה, וכל דחייה משמעה הארכת הסיכון שאליו חשוף המשק עתה.

49. אל מול הנזק המובהק ורחב ההיקף שעלול להיגרם לנובל, למדינה ולציבור בכללותו כתוצאה ממתן צו הביניים, המטה באופן ברור את הכף לדחיית הבקשה לצו ביניים, העותרות לא ביססו, ולו לכאורה, את טענותיהן בדבר נזק כבד ובלתי הפיך, והראיות הקיימות היום אינן תומכות, לשון המעטה, בטענותיהן.

50. מסקנה זו נתמכת הרי גם במבחן המציאות.

51. נשוב ונדגיש, שלב הנישוב הראשון של הליך הרצת האסדה בוצע במלואו. הנתונים האמפיריים משלב הנישוב הראשון מלמדים שלא הייתה כל השלכה לביצוע שלב זה בהרצת האסדה על מצב איכות האוויר בחוף.

52. כמוסבר לעיל (סעיף 12), תוצאות ניטור הפליטות במהלך יום ה"נישוב" הראשון (19.11.2019), המפורסמות באופן מקוון באתר של המשרד להגנת הסביבה, מראות כי ערכי הבנזן שנמדדו בתחנות הניטור בקיסריה ובמעייני צבי, המנטרות את האוויר בהתאם לדרישות היתר הפליטה, אינם עולים על אלה שנוטרו לפני תחילת הרצת האסדה, ועומדים לכל היותר על כ-15% מערך הפליטה המותר ("ערך סביבה"). נתונים אמפיריים-אובייקטיביים אלה מפריכים את טענות העותרות בדבר הנזק שייגרם אלמלא יינתן צו-הביניים.

53. על רקע זה צוין בהחלטת כב' השופט ר' וינוגרד, כאמור, כי כנגד הנזק המוכח למשיבים "העומד על 5,000,000 ש"ח לכל יום עיכוב לטענת המשיבה 4, לבד מהנזקים הנוספים שהזכירו המשיבים – עומד סיכון בריאות אפשרי, שלא הוכח בפועל ושהבדיקות עד כה מצביעות כי לא התממש".

54. לא למותר להזכיר כי גם נכון למועד הגשת תגובה זו, תוצאות הניטור הסביבתי המתבצע באזור מוסיפות להעיד על עמידת האסדה בערכים שאינם עולים על ערכים שנוטרו לפני ההרצה.

55. כדי שלא להותיר אבן שלא נהפכה נוסף ונדחה שתי טענות ספציפיות שהעלו העותרות כדי לבסס את עמדתן לפיה מאזן הנוחות נוטה לקבלת הבקשה לצו-ביניים.

56. ראשית, העותרות טוענות כי אף שאין להן יכולת להעריך את השלכת הפעילות בתקופת ההרצה (סעיף 250 לבקשה), יש למנוע פעילות זו לאור "עקרון הזהירות המונעת" (סעיף 248 לבקשה). במילים אחרות, לטענת העותרות, חשש ערטיילאי, לא ידוע, לא קונקרטי וממילא – לא מוכח, יש בו לאיין ולהוציא מכלל פעולה כל שיקול נוגד במסגרת בחינת "מאזן הנוחות", מכוחו של עקרון הזהירות המונעת. ודוק: טענתן של העותרות אינה מתמצית בכך שהוראות חוק אוויר נקי משקפות את עקרון הזהירות המונעת (כאמור בסעיף 1 לחוק) או כי ראוי שהמשרד ישווה לנגד עיניו את עקרון הזהירות המונעת בבואו לקבל החלטה מינהלית מכוח חוק אוויר נקי. טענתן של העותרות מרחיקת לכת הרבה יותר, והן מבקשות לראות בעקרון הזהירות המונעת כעקרון שהכה שורשים במשפט הציבורי ושיש ליישמו ככלי עבודה במלאכת האיזון בין ערכים מתחרים, למשל בבואו של בית המשפט להכריע בשאלת "מאזן הנוחות" לצורך מתן צו-ביניים.

ואולם, בניגוד מוחלט לטענת העותרות, עקרון הזהירות המונעת נדחה בהלכה הפסוקה ככלי עבודה לאיזון בין ערכים מתחרים, מאחר שהוא מאיין ומוציא מכלל פעולה כל זכות או אינטרס המתחרים באינטרס שהגשמתו כרוכה ביצירת סיכון, ובכך הוא מונע את הפעלתו של עקרון המידתיות ומנוגד ל"אבני היסוד" של כללי הביקורת החוקתית במשפט הישראלי. וכך קבעה בהקשר זה כב' השופטת (כתוארה אז) א' חיות בבג"ץ 466/07 ח"כ זהבה גלאון מר"צ-יחד נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד סה(2) 44, פס' 6 (2012) (להלן – עניין גלאון):

"החיסרון הבולט של עקרון זה, ומכל מקום באופן שבו מבקש חברי השופט ח' מלצר להחילו, נעוץ בעובדה שהוא מתעלם מכך שהאמצעי הטוטאלי הננקט אל מול הסכנה שמניעתה מתבקשת, יוצר בעצמו סכנות ונזקים העלולים להיות משמעותיים לחברה או למצער לקבוצות מסוימות בה. על כן, אין מנוס מן המסקנה כי החלתו של עקרון הזהירות המונעת באופן האמור מגלה רגישות מופלגת לסיכונים מסוג מסוים בלבד ואין הוא רגיש לנזקים אחרים העלולים להיווצר כתוצאה מעצם החלתו. מכאן עיקר הביקורת המוטחת בעקרון זה. אכן, הטוטאליות הכרוכה בהחלתו אינה מותירה מקום לאיזון ראוי בין האינטרסים – חשובים ככל שיהיו – שעליהם נדרש להגן ובין הנזקים והפגיעות העלולים להיווצר כתוצאה מהחלתו של האמצעי באופן כזה. על הכשל הפנימי שבו לוקה עקרון הזהירות המונעת ועל כך שבחינתו

בפריזמה לוגית מוליכה אל המסקנה כי הוא עקרון "משתק",
עמד המלומד Cass R. Sunstein בספרו LAWS OF
FEAR: BEYOND THE PRECAUTIONARY
PRINCIPLE 4-5 (2005) ... בחינת מכלול הסיכונים
העולים משני צידי המשוואה תוך עריכת איזון ראוי ביניהם,
היא העומדת במרכזו של מבחן המידתיות. החלתו של עקרון
הזהירות המונעת באופן שתואר אינה מספקת מסגרת
מושגית וכלים מעשיים לעריכתו של איזון כזה. למעשה,
החלתו כאמור יש בה במידה רבה כדי לרוקן מתוכן את מבחן
המשנה השלישי של דרישת המידתיות, שהינו אחד מאבני
היסוד המרכיבים את כללי הביקורת החוקתית בשיטת
המשפט הישראלית."

(וראו דברים דומים בפס' 14-11 לפסק-דינה של הנשיאה ד' ביניש, פס' 19 לפסק-דינו של השופט ס' ג'ובראן,
פס' נ"ב-נ"ה לפסק-דינו של השופט א' רובינשטיין)

לא למותר להצביע בהקשר זה על ניסיון של העותרות להטעות את בית המשפט הנכבד, תוך הפניה (בסעיף
63 לבקשה ובסעיף 56 לעתירה) לציטוט מתוך דעת המיעוט של השופט (כתוארו אז) ח' מלצר בעניין גלאון,
והצגת עמדתו בנוגע למעמדו של עקרון הזהירות המונעת כשמקפת את ההלכה הפסוקה. כמוסבר, עמדתו זו
של השופט (כתוארו אז) ח' מלצר נדחתה באופן ברור ומפורש באותו עניין.

כל זאת, כאשר בפועל טענת העותרות לא יכולה להיות יותר רחוקה מהמציאות. ולראיה: המשרד להגנת
הסביבה עצמו התייחס באופן ישיר לסוגיה זו במסגרת מענה להערות העותרת 1 על טיוטת ההיתר, אשר
ניתן כחלק מתהליך הערות הציבור. שם הבהיר הממונה כי בניגוד לנטען בבקשה שלפנינו, הרשות כלל לא
התעלמה מעקרון הזהירות המונעת שבחוק אויר נקי אלא שקלה אותו, ולאורו נקבעו תנאיו המחמירים של
ההיתר:

"עניינו של עיקרון הזהירות המונעת הוא במקרים בהם חסר
ידע מדעי או מקצועי מספק להערכת סיכונים של פעילות
ובמקרה כזה קביעת תנאים מחמירים למניעת סיכון עודף
אפשרי ובלתי ידוע. יישום עקרון הזהירות המונעת בא לידי
ביטוי בקביעת תנאים מחמירים בהיתר הפליטה ועל בסיס
ידע מקצועי רחב הקיים בעולם לגבי הסטנדרטים לרישוי
מיתקנים מעין אלה... תנאי היתר הפליטה סבירים ומקיימים
את עקרון הזהירות המונעת, שכן יישומם יביא לצמצום
והפחתת זיהום האוויר" (עמ' 1-2).

מענה המשרד להגנת הסביבה להערות העותרת 1 על טיוטת ההיתר מצורף לכאן כנספח 6.

57. שנית, העותרות סבורות כי אין דחיפות בביצוע ההרצה משום ש"העיקובים שהתרחשו עד כה בקבלת היתר הפליטה נבעו מהתנהגותה שלה" (סעיף 253 לבקשה). בין היתר נטען כי העובדה שבקשה קודמת להיתר פליטה לאסדה נדחתה, ושבמסגרת הליך מתן היתר הפליטה דרש המשרד מנובל השלמות שונות, מלמדת על אחריותה של נובל להשתהות בהוצאת ההיתר.

דומה כי לא נדרש דיו רב כדי להראות עד כמה מופרכת עמדה זו, שממנה משתמע למעשה כי נובל הגישה – בכוונה תחילה – בקשות בלתי שלמות להיתר פליטה כדי "למשוך זמן" ולייצר מציאות שבה הרצת האסדה תהפוך ל"דחופה".

הפרק הנוכחי של תגובתנו תיאר בפירוט נימוקים רבים ומגוונים המראים כי הדחיפות שבביצוע ההרצה מהווה עמדה מפורשת ומוצהרת של מדינת ישראל, וכי מכל מקום היא נובעת ממורכבותו יוצאת הדופן של פרויקט לויתן ומן התלות בגורמים בינלאומיים שהוזמנו לפרק זמן מוגדר בהתאם לתכנית עבודה סבוכה.

אין זאת אלא שדומה כי חלף העלאת טענות טובות להתערבות בהליך מתן היתר הפליטה לאסדה, מצאו העותרות לנצל את עתירתן כדי לשטוח בפני בית המשפט הנכבד את השגותיהן על הוראות חוק אוויר נקי שמסדירות בין היתר הליך של דרישת חומרים משלימים מהמגיש בקשה להיתר פליטה.

58. לאור כל האמור בפרק זה, מאזן הנוחות נוטה באופן מוחלט לטובת המשיבים ומחייב כשלעצמו לדחות את הבקשה למתן צו-ביניים, על אתר.

ד. סיכויי העתירה קלושים ביותר

59. המסקנה כי דינה של בקשת העותרות לצו-ביניים להידחות נובעת גם מסיכוייה הקלושים של עתירתן.

60. ראש טענות עיקרי בעתירה ובבקשה נוגע לכך שהחלטת המשרד בהיתר הפליטה, להתנות את ההיתר באישור נפרד של תכנית ייעודית לתקופת ההרצה, ניתנה שלא כדין. זאת, כך לטענת העותרות, משום שבבקשה להיתר לא פורסם מידע בקשר לפליטות בתקופת הרצת האסדה וכן מפני שדרישת המשרד בהיתר הפליטה לאשר תכנית ייעודית ונפרדת לתקופת ההרצה חורגת מהוראות חוק אוויר נקי.

61. טענות אלו משוללת כל יסוד משני טעמים מרכזיים: ראשית, מכיוון שכל המידע הנדרש על-פי דין בקשר לפליטות בתקופת ההרצה פורסם כבר בשלב הגשתה של הבקשה להיתר וכחלק בלתי נפרד ממנה; ושנית, מאחר שלא נפל כל פגם בהחלטת המשרד לאשר תכנית ייעודית ונפרדת לתקופת ההרצה מבלי שתעבור את הליך שיתוף הציבור. נסביר.

ד.1. מידע בקשר לתקופת ההרצה והפליטות הצפויות בה הועבר למשרד ופורסם לציבור כדין

62. הבקשה להיתר כללה את כל המידע הדרוש על-פי דין בקשר לפליטות בתקופת ההרצה. יתר על כן: העותרת 1 ניצלה את הליך שמיעת הערות הציבור לטיוטת ההיתר כדי להעלות בכתב ובעל-פה את השגותיה בקשר לפליטות בתקופת ההרצה, ובהמשך לכך אימץ המשרד במסגרת היתר הפליטה חלק לא מבוטל מהערוותיה.

63. ככלל, בקשה להיתר פליטה צופה את הפעילות הנדרשת לצורך הכנסתו לפעולה של מתקן חדש. בהתאם לקובץ "הנחיות הממונה לטיפול בבקשה להיתר פליטה לפי סעיף 9(א) לתקנות אוויר נקי (היתרי פליטה), התש"ע-2010" (להלן – **ההנחיות**),⁴ על פרק 3.4 לבקשה להיתר פליטה לעסוק בהיבטי הרצתו של המתקן, ובכלל זה בפליטות לא שגרתיות לאוויר. עוד מורות ההנחיות כי מגיש הבקשה להיתר פליטה נדרש לערוך במסגרת פרק 3.4 לבקשתו "סקר פליטות לא שגרתיות לאוויר" שמטרתו להעריך, במידת האפשר, את ריכוז הפליטה וקצב הפליטה הצפויים בזמן פליטות לא שגרתיות ואת תדירותן. פרק 3.4 בהנחיות מציין כי פליטות לא שגרתיות כוללות פליטות גבוהות מן הפליטות המדווחות כפליטה מרבית בזמן פעילות שגרתית, כאשר הן מתחלקות לפליטות שאינן צפויות (טעות אנוש ותקלה טכנית) ולפליטות צפויות, הכוללות פליטות בזמן כיבוי והפעלה; פליטות עקב פעולות תחזוקה (תיקון, החלפת ציוד וכו'); ופליטות בזמן הרצת מתקן טיפול חדש.

64. ההנחיות מבהירות כי במקרה של מתקן חדש או מתוכנן, על מגיש הבקשה להיתר למסור "הערכה של מספר המקרים הצפויים של פליטות לא שגרתיות מכל סוג", כאשר ניתן להעריך את הפליטות, בין היתר, בעזרת חישובים הנדסיים, מקדמי פליטה וכד'.

העתק העמוד הרלוונטי מתוך הנחיות הממונה מצורף לכאן כנספח 7.

⁴ לינק להנחיות הממונה:

http://www.sviva.gov.il/subjectsEnv/SvivaAir/Industry/Documents/%D7%A0%D7%94%D7%9C%D7%99%D7%9D%D7%95%D7%94%D7%A0%D7%97%D7%99%D7%95%D7%AA/emission_permit_guidance4-sept2014.pdf

65. את בקשתה להיתר פליטה לאסדת לויתן הגישה נובל, כאמור, ביום 20.1.2019, ובמסגרתה הוצגו נתונים על אודות הפליטות הצפויות מהאסדה, לרבות פליטות בלתי שגרתיות כגון אלו שצפויות בתקופת ההרצה.
66. בסעיף 3.4(3) (סקר פליטות לא שגרתיות לאוויר) לבקשת נובל להיתר פליטה, צוין כי טרם תחילת ההפקה, קווי הצנרת שבין האסדה לבארות יהיו מלאים בחנקן. עוד צוין כי תהליך ריקון החנקן מקווי הצנרת יערך במקביל להזרמת גז טבעי מהשדה לאסדה, וכן צוין כי יוזרם גז טבעי מהחוף לכיוון האסדה וישוחרר באסדה חנקן וגז טבעי.
67. בנוסף נציין כי במסגרת "טופס 3.4" לבקשה להיתר, המציג נתונים מספריים וטכניים בדבר הפליטות הלא שגרתיות, פורטו כמויות החומרים הצפויים להיפלט בהליך ההרצה, במסגרתו מבוצע נישוב צנרת טרם התחלת ההפקה.⁵
68. עדכון לבקשה להיתר, שפורסם ביום 23.6.2019 במקביל לפרסום טיוטת ההיתר, כלל הסבר מורחב בדבר תקופת ההרצה ופרטים בנוגע להרכב הגז הצפוי לנישוב.⁶
69. מכלול נתונים זה הועמד לעיון הציבור ולהערות הציבור לתקופה של 45 יום, מיום 23.6.2019, ולאחר מכן הועמד לשימוע ציבורי שהתקיים ביום 20.8.2019.
70. יתר על כן, המקרה דנן הוא דוגמא מובהקת ל"הצלחתו" של הליך שיתוף הציבור – הערות העותרת 1 נלקחו בחשבון ונשקלו לעומקן על ידי המשרד עד כדי כך שחלקן אף התקבלו, בניגוד גמור לעמדתה של נובל. כפי שנראה להלן, הדברים נכונים במיוחד בכל הנוגע להפנמת הערות העותרת 1 בקשר לתקופת ההרצה.
71. להמחשת הדברים, נציין תחילה כי טיוטת ההיתר כללה התייחסות לתקופת ההרצה. סעיף 3 לטיוטת ההיתר, שכותרתו "פליטות לאוויר", קובע תקרה של 30 טון/שנה לפליטת NMVOC ו-157 ק"ג לפליטת בנזן בהפעלה שגרתית של האסדה. בהמשך לכך מורה סעיף 3(ה)2) לטיוטת ההיתר כי חרף מגבלות הפליטה המפורטות בנספח לטיוטת ההיתר, לא יראו כחריגה מערכי פליטה "בעת ביצוע פעולות הרצה ראשונית של האסדה על פי שלבי הפעלתה (commissioning), פעולות תחזוקה – על פי תוכנית שאושרה מראש ובכתב על ידי רכז איכות אוויר".

⁵ ראו ההפניה בה"ש 2 לעיל.

⁶ שם.

72. העותרת 1 ניצלה את תקופת הערות הציבור לטיטות היתר, המתחייבת מסעיף 21 לחוק, כדי להציג לממונה הערות מפורטות בקשר לסוגיית הפליטות בתקופת ההרצה ובפעולות התחזוקה, בקשר לניטור המזהמים ובקשר למידע שנמסר לגבי הרכב הקונדנסט. במסגרת הערותיה לטיטות היתר, שהוגשו ביום 7.8.2019, היא טענה, בין היתר, כדלקמן:

(א) "יש לתכנן וליישם שלב הרצה ולבחון בו את עיקרי ההיפותזות לתכנית, הנשענות על הערכות וחישובים. שלב זה יאפשר לייצב את תכנית הייצור, כך שתתאים לחומרים ולמדדים הפיזיקאליים האמיתיים ולא לאלו המבוססים על הערכות בלבד. כניסה מיידית ל"ייצור סדרתי" תקשה על המשרד להגנת הסביבה ועל בעל היתר לאמץ שינויים, שכן הדבר יתנגש עם התחייבויות ייצור קיימות" (סעיף 26).

(ב) "ככל שיינתן היתר פליטה, נבקש כי תיקבע תכנית מקדימה נפרדת – תכנית הרצה" (סעיף 27).

(ג) "עיון בטיטות היתר מעלה, שתקרת היקף המזהמים אינה כוללת סך כל מצבי הפעולה בתפעולה של האסדה. כך למשל, זו אינה כוללת את שלב ההרצה ואת שלב התחזוקה והתקלות, המתרחשות מפעם לפעם" (סעיף 32).

(ד) "בהתאם לסעיף 3(ה) ו-1(2) לטיטות היתר, פליטה שמקורה בתקלות מן הסוגים המפורטים בסעיף 8 לטיטה, כמו גם פליטה שמקורה בפעולות הרצה ראשונית של האסדה ופעולות תחזוקה, שאושרו מראש, לא ייחשבו לחריגה מערכי הפליטה המותרים" (סעיף 39).

(ה) "בקביעה זו גלומה הסכנה הפוטנציאלית הגדולה ביותר. היקף וקצב הפליטה בעת תקלה ובעת פעולות תחזוקה גבוה בסדרי גודל משמעותיים מהיקף הפליטה בשגרה. הנזק הבריאותי המצטבר אינו מבחין בין תקלה, פעולות תחזוקה וזיהום שגרתי. יצוין שמודל זיהום האוויר שפורסם בבקשת היתר הפליטה בדק רק מקרי שגרה, שם קצב הפליטה קטן באופן משמעותי מקצב הפליטה בזמן תקלות, שכלל לא פורסם מודל ביחס אליהן" (סעיף 40).

(ו) "כאמור לעיל, בהתאם לסעיף 18(ב)1(ד) לחוק אוויר נקי, על בקשה להיתר לכלול מידע לגבי סוג וכמות המזהמים 'במצבי הפעלה שונים ובתנאי הפעלה לא אופייניים'. בהתאם, גם על היתר הפליטה להביא בחשבון מצבים לא אופייניים. החרגת פליטות בעת תקלות או פעולות תחזוקה מכמות הזיהום המותרת פותחת פתח בלתי מוגבל לחריגות, אשר מעקרון מתוכן את המגבלות על חריגות שבשגרה, ועלולות לחרוג מהן באופן משמעותי ביותר" (סעיף 41).

(ז) "בהתאם, ככל שיינתן היתר פליטה, הרי שקודם למתן ההיתר יש לפרסם מהי תכנית התחזוקה ומה הם מצבי הקיצון האפשריים, ולהביא אותם בחשבון במסגרת המגבלות על כמות הזיהום המותרת על פי ההיתר" (סעיף 42).

73. הציטוטים לעיל מראים בבירור כי ההזדמנות שהחוק מעניק לציבור להעיר את הערותיו לטיטת היתר פליטה, נוצלה היטב על-ידי העותרות.

74. הערות הציבור (לרבות העותרות) בנוגע לתקופה ההרצה אף זכו למענה ענייני מקיף ומפורט מטעם הממונה. כך, במסמך בשם "התייחסות הממונה להערות הציבור העיקריות" מיום 5.11.2019, הבהיר הממונה כי הוא מקבל את ההערה שחזרה בהערות הציבור השונות בדבר דרישה לפרק נפרד שיתווה את מדיניות הפליטות בתקופת ההרצה:

"התייחסות בהיתר הפליטה לתקופת ההרצה של אסדת לויתן –

עבור תקופת הרצת המתקן יינתנו הנחיות ודרישות נפרדות במסגרת תכנית הרצה המוגשת לאישור הממונה. בעת פעולות ההרצה של האסדה מתקני הטיפול בפליטות (לפידים, מחממים ומערכת ה-FGRU) יהיו בשלבי כניסה לפעולה ולא יהיה ניתן להפנות אליהם את הפליטות. יצוין כי פעילות זו הנה חד פעמית ובדומה לכל הפעלת מתקן חדש, פליטות בזמן ההרצה מוחרגות מהדרישות הקבועות בהיתר הפליטה לעניין זה.

הוספה בהיתר הפליטה (טבלה ב') דרישה להגשת תוכנית לתקופת ההרצה לרבות פרסומה לציבור" (סעיף 15 למסמך).

התייחסויות הממונה להערות הציבור העיקריות מצורף לכאן כנספח 8.

75. הממונה התייחס גם להערות הציבור בקשר לפירוט המקרים והתקלות העלולות לגרום לחריגות מערכי הפליטה, וציין בהקשר זה כי: "סעיף 4(א) בהיתר הפליטה הודן במניעת פליטות בלתי שגרתיות עודכן. בעל מקור הפליטה נדרש בהגשת נוהל המפרט סוגי תקלות אפשריות, אופן מניעתן ואופן הטיפול במידה וקורות" (סעיף 8 למסמך).

76. כמו כן, הממונה התייחס במסמך האמור להערות הציבור בדבר פערי מידע בנוגע להרכב הקונדנסט:

”מעריך הטיפול בגז הטבעי והקונדנסט באסדת לויתן מבוצע במערכת סגורה כאשר גזים של הקונדנסט משתחררים לפאזה הגזית בתוך מתקני האסדה, מובלים למערכות המחממים ושם הם נשרפים ביעילות גבוהה מאד (98-99%) ליצירת אנרגיה. המידע הקיים אודות הרכב הקונדנסט פורסם לעיון הציבור במסמכי הבקשה להיתר פליטה. בנוסף, המשרד קיבל נתונים על כלל תרכובות הפחממניות המרכיבות את הקונדנסט. מידע זה אשר פורסם להערות הציבור כולל מידע עדכני בנושא הרכב זרם בארות לויתן (הרכב הגז והרכב הנוזל) המבוסס על סדרה של מספר דיגומים ואנליזות, שבוצעו ע”י מספר מעבדות בתנאים אמיתיים המייצגים את תנאי מאגר לויתן כפי שהם (תנאים פיסיקליים). הדיגומים שבוצעו והוגשו במסגרת המידע המשלים נדגמו בהתאם לשיטה התואמת דיגום במערכות לחץ גבוה והובלו למעבדה כאשר הם אטומים ומייצגים את הרכב הקונדנסט הלא מיוצב כפי שנמצא במאגר לויתן. על פי המידע שהיה בעת כתיבת ההיתר ומידע נוסף שהתקבל בשבועות האחרונים הוא מספק בכדי לקבוע את הדרישות בהיתר הפליטה. מידע זה פורסם לציבור בהתאם לתנאי סודיות המסחרית.” (סיעף 16 למסמך).

77. לא זו אף זו, בהתייחסות ממוקדת להערות העותרת 1 (נספח 6 לתגובה זו) הוסיף וציין הממונה כדלקמן:

(א) ”לעניין פליטות לא שגרתיות – במסגרת מסמכי הבקשה להיתר הפליטה של אסדת לויתן (גרסת יוני 2019) המפורסמים באתר המשרד, מפורטים המזהמים הצפויים להיפלט, סוגם, כמותם לרבות במצבי הפעלה לא שגרתיים. למשל, בטופס 3.4 ממסמכי הבקשה של לויתן בטופס הוצגו פליטות מפעולת הנעה והדממה של מתקנים ותרחישים נוספים של פליטות בלתי שגרתיות. לעניין שלב ההרצה – דרישה להגשת תכנית לתקופת ההרצה, הוספה בטבלה ב' בהיתר הפליטה. עבור הפעילויות באסדה בתקופת ההרצה יינתנו הנחיות ודרישות נפרדות במסגרת תכנית הרצה שתוגש לבחינה ואישור הממונה. בעת פעולת ההרצה של האסדה, מתקני הטיפול בפליטות באסדה (לפידים ומערכת ה-FGRU) יהיו בהליכי הרצה ולא ניתן יהיה להשתמש בהם לצורך הפחתת הפליטות. במסגרת תכנית ההרצה, בעל מקור הפליטה נדרש, בין היתר, להכין תכנית הכוללת... בעל מקור הפליטה יפרסם טבלת לוחות זמנים (גאנט) ברורה, המפרטת כל שלב ושלב בתקופת ההרצה, התאריך בו יבוצע, זמן הביצוע במהלך היום ורמת הפליטה של המזהמים הצפויים להיפלט

לרבות Benzene, NMVOCs ו-Methane. תכנית ההרצה כוללת התייחסות לתקלות ותפעל בהתאם לתכנית. בכוונת המשרד לבצע פיקוח, ניטור ובקרה הדוקה במהלך תקופת ההרצה" (עמ' 4-5).

(ב) "לעניין הרכב הקונדנסט, במסמכי הבקשה להיתר פליטה של אסדת לווינתן המעודכנים, גרסת יוני 2019, המפורסמים באתר המשרד, הוצג בפרק 3 מידע נרחב אודות המזהמים הצפויים להיפלט ופליטות במצבי תפעול לא שגרתיים" (עמ' 7).

78. יתרה מכך, התוספות שהוכנסו להיתר הפליטה שפורסם, כאמור, ביום 6.11.2019, הן ראייה לכך שהערות הציבור בקשר לתקופת ההרצה לא רק שנשמעו על-ידי הממונה אלא אף אומצו על ידו:

(א) היתר הפליטה כולל הגדרות של המונח "תקופת הרצה" ("הפעלה ראשונית, חד פעמית, מוגבלת בזמן, של מתקנים חדשים, לצורך הכנסתם לפעילות מסחרית. במסגרת ההרצה מוזרם לראשונה גז מהחוף וזרם הבאר אל מתקני האסדה עד להכנסתם לפעילות מסחרית"), וכן של המונח "תכנית הרצה" ("תכנית המפרטת את שלבי ההרצה השונים של כלל מרכיבי האסדה עד להפעלה מסחרית של מקור הפליטה. תקופת ההרצה תסתיים במועד כפי שיקבע בתכנית ההרצה שתאושר ע"י הממונה").

(ב) סעיף 3(ה) שונה כך שהוא מפצל באופן ברור יותר בין פעולות תחזוקה לפעולות הרצה ראשונית.

(ג) נוסף להיתר סעיף 27, שכותרתו "התניות להיתר הפליטה", המורה כי תחילת תקופת ההרצה **מותנה** בין היתר ב"תכנית הרצה מאושרת על ידי הממונה".

(ד) נוספה להיתר "טבלה ב' – תוכנית הרצה" המורה כי "בעל מקור הפליטה יכין ויגיש תכנית הרצה לאישור הממונה. התוכנית תפורסם לעיון הציבור במקום בולט באתר האינטרנט של בעל מקור הפליטה. תכנית ההרצה תפרט את שלבי ההרצה, מועד תחילה וסיום, בחינת מודל פיזור מזהמים באירועי קיצון של בנזן, היקף הפליטות הצפוי בכל השלבים של המזהמים (בנזן, NMVOC, מתאן)".

79. הנה כי כן, התחקות אחר הליך שיתוף הציבור, שהוביל לבסוף להיתר הפליטה, מראה בבירור כי לעותרת 1 הוסבר באופן מעמיק ומפורט מדוע חלק מטענותיה משוללות יסוד (כגון טענתן לפערי מידע בקשר לפליטות בתקופת ההרצה) ובאיזה אופן חלקן האחר יבוא לידי ביטוי בהיתר הפליטה (כגון דרישתן לאישור של תכנית הרצה נפרדת).

80. כאן המקום להדגיש בכל לשון של הדגשה: כפי שניתן לראות בהערות העותרת 1 המצוטטות לעיל, במרכז טענותיה ניצבה הדרישה לאישור של תכנית הרצה נפרדת. ואכן, בהיתר הפליטה נקבע, כאמור, כי תנאי לתוקפו הוא אישור תכנית הרצה נפרדת.

81. **וכעת, בבקשת ובעתירת העותרות, ניצבת הטענה כי קביעת תנאי זה בהיתר הפליטה היא בלתי חוקית?**

82. דרישת העותרת 1 במסגרת הערות הציבור לאשר תכנית הרצה נפרדת יוצרת השתק ומונעת ממנה לטעון במסגרת העתירה דנן היפוכו של דבר ולצאת כנגד קיומה של תוכנית הרצה נפרדת, וממחישה את חוסר תום ליבה. גם לגופה, טענה זו חסרת בסיס, כפי שנראה מיד.

ד.2. לא נפל פגם באישור תכנית ההרצה

83. לא נפל כל פגם בהתנאת תוקפו של היתר הפליטה באישור תכנית ייעודית נפרדת לתקופת ההרצה.

ראשית, הוראות חוק אוויר נקי בפירוש כיוונו לכך שהליך אישור בקשה להיתר פליטה יביא בסופו של דבר להיתר מפורט ומבוסס יותר בהשוואה לטיטות ההיתר. סעיף 20(א) לחוק קובע כי לאחר שהוגשה בקשה להיתר, על הממונה לשקול אם "ליתן היתר פליטה, לתתו בתנאים או לסרב לתתו". סעיף 20(ד) לחוק מורה שגם לאחר פרסום טיטות ההיתר וקיום הליך של שיתוף הציבור, רשאי הממונה לשנות את תנאי ההיתר כפי שנקבעו בטיטות ההיתר. בדומה לכך, על-פי סעיף 22(א) לחוק, "הממונה רשאי להתנות את היתר הפליטה בתנאים, לרבות בתנאים שיש לקיימם לפני מתן ההיתר, והכל כדי להבטיח את קיומן של מטרות חוק זה". כלומר, ממבנה הוראות החוק עולה בבירור כי אין לראות בפרסום טיטות ההיתר כהחלטה מוגמרת של הממונה בבקשה להיתר, אלא אך כשלב ביניים בהליך גיבושה של החלטתו הסופית אשר יכולה להינתן בתנאים.

שנית, המשמעות של התניית תוקף היתר הפליטה באישור תכנית ההרצה, היא כי הלכה למעשה תכנית ההרצה מהווה חלק בלתי נפרד מההיתר שפרסם הממונה. ואם כך הם פני הדברים, הרי שאין כל משמעות לפער הזמנים בין פרסום היתר הפליטה ובין אישור התכנית לתקופת ההרצה. יש לראות בתכנית ההרצה המאושרות, אפוא, כחלק מתנאי ההיתר. הא ותו לא.

84. היגיון זה בהתנאת תוקפו של היתר הפליטה באישור נפרד של תכנית ההרצה היה מקובל, כאמור, גם על העותרת 1. במכתב ששלחה למשרד ביום 3.11.2019 היא שבה על עמדה זו: "משמעות הדברים היא שטרם תחילתה של תכנית ההרצה הראשונית חייבים להתקיים לפחות שני תנאים – פרסום היתר הפליטה הסופי, ולאחר מכן אישור תכנית ההרצה על ידי רכז אוויר" (סעיף 14 למכתב, שסומן ע/19 בנספחי הבקשה).

בשולי הדברים יוער כי העותרת 1 ציינה אמנם בהמשך מכתבה מיום 3.11.2019 כי אין בטענתה המצוטטת לעיל "משום ויתור על טענתנו, שהובאה גם במסגרת הערותינו להיתר הפליטה, ולפיה חובה לפרט בטיטות

ההיתר ובהיתר הפליטה עצמם את כמות הפליטה המותרת גם בתקופת ההרצה, ולא במסגרת 'תכנית' שהיא חיצונית להיתר הפליטה" (סעיף 16). אלא שכפי שפירטנו לעיל, טענה זו של העותרות יסודה בטעות, והן הועמדו על טעותן זו בהתייחסויות המפורטות של הממונה להערות הציבור.

85. יתר על כן, הפרקטיקה הנהוגה בקשר עם מתקנים טעוני היתר פליטה על פי החוק, מלמדת כי פרטיהן של תכניות פעילות ייחודיות, כגון ניסויים תהליכיים והרצות מתקנים, המאושרות מראש על-ידי הממונה, אינן נדרשות בפרסום להערות הציבור ולממונה נתון שיקול הדעת המקצועי לאשר תכניות אלו ולקבוע תנאיהן.

86. בענייננו, הממונה קבע הוראות בהיתר הפליטה בקשר עם תכנית ההרצה באופן דומה להוראות הנקבעות לתקופות פעילות בלתי-שגרתית בהיתרי פליטה של מתקנים קיימים, ולמעשה אף קבע בעניינה של אסדת לויתן הוראות מפורטות יותר. זאת ניתן ללמוד, לדוגמא, ממנגנון האישור של ניסויים הקבוע בהיתרי פליטה רבים אותם מעניק המשרד להגנת הסביבה למתקנים טעוני היתר.

87. לשם המחשה, בהיתר הפליטה שניתן ביום 18.6.2019 ל"מפעל הקורנס מפעלי עופרת", נקבעו בסעיף 18 הוראות המאפשרות לבעל מקור הפליטה לבצע ניסוי במקור הפליטה לתקופה של עד שלושה חודשים באישור ראש אגף איכות אוויר בכפוף לכך שתוגש לאישור הממונה ולרכז איכות אוויר תכנית לביצוע הניסוי. באותו המקרה היה על התכנית שתוגש לכלול את הפרטים הבאים: תיאור הניסוי והשינויים המבוקשים במקור הפליטה; משך הניסוי; פירוט החריגות הצפויות בהיתר הפליטה, אם צפויות; הערכת ההשפעה הצפויה מהניסוי על הפליטות לאוויר ועל הסביבה; אמצעים למניעת זיהום אוויר מביצוע הניסוי; אמצעים לדיגום וניטור בעת הניסוי; וכללי רישום ודיווח. עם קבלת האישור לניסוי, בעל מקור הפליטה נדרש להודיע לרכז איכות אוויר 15 ימים בטרם תחילתו ובין היתר, לדווח על כל פליטה חריגה או בלתי צפויה או כל תקלה אשר עשויה לגרום לפליטות. לאחר הניסוי בעל מקור הפליטה נדרש להגיש דוח עם תוצאות הניסוי שכולל גם התייחסות לחריגות מהיתר הפליטה, אם היו, להשפעות הניסוי על הפליטה ממקור הפליטה ולהשפעותיו הסביבתיות.

העתק העמודים הרלוונטיים מתוך היתר הפליטה שצוין לעיל מצורף לכאן כנספח 9.

88. יצוין כי בשונה מהמקרה המתואר לעיל, במקרה של אסדת לויתן ניתן מידע מפורט יותר, וכמות הפליטות העתידות להיפלט בתקופת ההרצה פורסמה מראש להערות הציבור, במסגרת מסמכי הבקשה להיתר. העותרות העירו כאמור על מסמכים אלה – וקיבלו לגביהן מענה מהמשרד.

89. הנה כי כן, הפרקטיקה הנהוגה במפעלים בעלי היתר פליטה בישראל המחזיקים בהיתר פליטה, היא כי ניתן לקבוע הוראות פרטניות נפרדות לעתות פעולה ייחודית ובלתי שגרתית, דוגמת ביצוע ניסוי תהליכי. זאת בכפוף להגשת תכנית פעילות – שאיננה מפורסמת לציבור ועל כן גם אינה פתוחה להערותיו. הרגולטור האמון על הנושא מחזיק בשיקול הדעת המקצועי לאשר פעילות מסוג זה, ממש כשם שהוא מחזיק בשיקול הדעת לאשר את פרטי תכנית ההרצה בעניינה של אסדת לויתן.

3.ד. תכנית ההרצה אושרה ופורסמה כדין

90. לאחר קיום ההליכים שתוארו לעיל, פרסם הממונה ביום 18.11.2019, כאמור, את החלטתו לאשר את תכנית ההרצה לאסדת לויתן, יחד עם מסמכים נלווים.

91. במסגרת זו פורסמו לציבור, באופן תקדימי, לוחות הזמנים המפורטים לתהליך ההרצה, על שלביו השונים. כן פורסם מודל פיזור המזהמים לתקופת ההרצה, שנבנה בהתאם לדרישות המשרד ובאישורו. מודל זה מעיד באופן חד-משמעי כי תוספת הפליטה על החוף כתוצאה מתהליך הרצת האסדה (ביחס למצב ההתחלתי שלפני הפעלתה) צפויה להיות מזערית, בשיעור שאינו עולה על 3.5% מערך הסביבה והיעד היממתי לבנזן, הקבוע בתקנות אוויר נקי.

92. למקרא בקשת העותרות למתן צו-ביניים, שהוגשה כאמור יומיים לאחר פרסום אישור הממונה לתכנית ההרצה, עולה הרושם כי העותרות כלל לא הבינה את משמעות תנאיה המחמירים של התכנית. מכל מקום, אין בטענותיהן ממש.

93. בניגוד לטענת העותרות, התנאים המחמירים שנקבעו בתכנית ההרצה נותנים מענה מלא ומקיף לכלל ההיבטים הסביבתיים של פעילות האסדה בשלב ההרצה, תוך וידוא עמידה מלאה בדרישות הסביבתיות הקבועות בחוק ובתקנים הרלוונטיים. כך, בין היתר, נדרשת נובל על ידי המשרד לפעולות הבאות במהלך תקופת ההרצה – ביצוע דיגום סביבתי על האסדה לזיהוי מזהמי תרכובות פחמימניות לרבות בנזן, טולואן, אתיל בנזן וקסילן; ביצוע בדיקות לדליפות גזים ממתקני האסדה באמצעות מצלמה תרמית; וביצוע דיגומי פליטות מארובות המחממים בזמן הרצתם. בנוסף, נובל נדרשת לדווח באופן מפורט על שלבי ההרצה השונים ועל היבטיהם הסביבתיים הן למשרד והן לציבור, באמצעות שורה של אמצעי תקשורת מידיים שונים, לרבות אתר אינטרנט פומבי, דווחי מסרונים וטלפונים ודוחות כתובים. בפועל, נובל החלה באופן מידי ועוד טרם תחילת ההרצה לפעול בערוצי תקשורת אלה ודיווחה באופן מלא הן לציבור והן למשרד אודות פרטי פעילות ההרצה.

94. יתר על כן, במסגרת דרישות הסף שקבע המשרד לנובל כתנאי לאישור תכנית ההרצה, נדרשה הגשתו של מודל פיזור מזהמים בתרחיש מחמיר ביותר. המשרד אישר מודל זה לאחר בחינה מעמיקה וכפי שכבר צוין, **תוצאות המודל הראו שתוספת הפליטה הינה בשיעור מזערי וזניח**. מודל הפיזור המפורט ותוצאותיו פורסמו לציבור באתר האינטרנט של הפרויקט לאחר בדיקתם ואישורם על יד המשרד, וזאת טרם תחילת ההרצה.

מודל הפיזור מצורף לכאן כנספח 10.

95. כמו כן, אין כל שחר להאשמותיהן הכוזבות של העותרות בעניין "מניפולציות" המבוצעות בנתונים שהוזנו למודלים לפיזור מזהמים. ה"מניפולציות" היחידות שנעשו על-ידי נובל היו הזנתם של **תנאי קיצון מחמירים ביותר** בהם נדרשה לעשות שימוש על-ידי המשרד, לרבות נתוני מטאורולוגיה, כווני רוחות ומהירותן.

96. לפיכך, לא יכול להיות חולק כי אישור המשרד לתכנית ההרצה ניתן לאחר מיצוי תהליך ממושך של בחינת התכנית על ידי צוותו המקצועי של המשרד, הצבת דרישות להגשתם של תרחישים ותכניות והצבתם של תנאים מפורטים לאישור ההרצה, שרק לאחר עמידתה של נובל בהם, אושרה כאמור תכנית ההרצה על-ידי המשרד. וגם זאת, בתנאים מחמירים שנקבעו לגופו של תהליך ביצוע ההרצה במסגרת האישור שניתן.

4.ד. מענה לפרק 4.3 לבקשה שכותרתו "היתר אינו מחייב קיום ניטור רציף על פליטת גזי BTEX ובהם בנזן"

97. העותרות מצייגות באופן מסולף את דרישות הניטור הרציף הקבועות בהיתר הפליטה לבנזן ולחומרים נפלטים נוספים. אכן, היתר הפליטה איננו מחייב ביצוע של ניטור רציף לבנזן באוויר הפתוח על גבי האסדה. הסיבה לכך היא פשוטה – בפועל, היתר הפליטה נותן מענה נרחב הרבה מעבר לכך בכל הנוגע לסוגיית ניטור הבנזן. היתר הפליטה מחייב מתן תמונה מלאה ומקיפה ביחס לרמות הבנזן הנפלטות במהלך פעילות האסדה (על פעולות הניטור של רמות הבנזן המתחייבות לפי היתר הפליטה, ראו בין היתר להלן בסעיף 100).

98. למרות האמור, החליטו העותרות באופן שרירותי לנסות ולדרוש רובד נוסף של ניטור, תוך התעלמות מופגנת ממכלול מנגנוני הניטור אשר נדרשו בפועל על ידי המשרד במסגרת היתר הפליטה. מדובר בחלק בלתי נפרד מניסיוןן של העותרות להטיל דופי באופן שרירותי ובכל דרך אפשרית, מופרכת ככל שתהיה, בתכני ההיתר באשר הם. ניסיון זה נועד לכישלון. המשרד להגנת הסביבה עצמו התייחס באופן ישיר לדרישת העותרות לביצוע ניטור רציף לבנזן באוויר הפתוח על האסדה, בהשיבו לטענה זו במסגרת שלב הערות הציבור,⁸ וקבע כך:

⁸ ראו ההפניה בה"ש 2 לעיל.

"הדרישה להתקנת מערכת ניטור רציף על 'גדר האסדה' נבחנה ונשקלה ע"י הממונה. בשלב זה התקבלה החלטה לא לדרוש התקנת מערכת מהסיבות הבאות:

- בהתאם לכמות רכיבי הציוד באסדה וסוגם (מועטי דליפות) צפויה השפעה מאד קטנה על הריכוזים הסביבתיים של בנזן בסביבת האסדה.
- הדרישות הסביבתיות בהיתר הפליטה נקבעו בהתאם לרגולציות רלוונטיות לאסדות ימיות. דרישה להקמת מערכת לניטור סביבתי של בנזן ב'גדר המפעל' אינה חלק מדרישות הרגולציה למתקנים ימיים.

יחד עם זאת, נוספה דרישה לביצוע דיגום סביבתי לבנזן על האסדה בתדירות של אחת לשבועיים למשך תקופה (שנה ראשונה) ובהתאם לתוצאות יישקל האם לדרוש ניטור רציף. בנוסף, בהיתר הפליטה נקבעו דרישות לביצוע תוכנית LDAR, ניטור דליפות של חומרים אורגניים נדיפים באמצעות מצלמה תרמית, הקמת תחנות ניטור מזהמים בקו החוף והתקנת ניטור רציף של TOC בארובות המחממים. דרישות אלה יבטיחו בקשה מיטבית על הפליטות מהאסדה".

99. תשובת המשרד מדברת בעד עצמה: האסדה נדרשת לבצע מכלול דיגומים, כגון דיגומים מוקדיים, לא-מוקדיים, תקופתיים, רציפים וסביבתיים לצורך זיהוי וכימות פליטות בנזן ופליטות חומרים אורגניים נדיפים אחרים (סעיפים 13-14, 16, 21 להיתר הפליטה שצורף לכאן כנספח 1); ואין מדובר אלא בדוגמאות בלבד. העובדה כי העותרות "חפצות" בביצוע סוג נוסף של דיגום, אשר כלל אינו נהוג ואינו נדרש על גבי אסדות ימיות, אינה רלוונטית, בכל הכבוד. זאת, בהתחשב בכך שהרשות המקצועית המפקחת שקלה את הנושא בכובד ראש, נתנה דעתה מפורשות לגביו וקבעה כי ניטור כאמור איננו נדרש בנסיבות.

100. כן יודגש שוב, כי מעבר למנגנוני הניטור המתוארים לעיל הנדרשים לביצוע על גבי האסדה, דרש המשרד מנובל גם הקמתן של תחנות ניטור סביבתיות חופיות המנטרות מגוון חומרים – והבנזן ביניהם (סעיף 21 להיתר הפליטה שצורף לכאן כנספח 1). כתוצאה מדרישה זו, האזור הרלוונטי ביבשה מרוצף תחנות המנטרות את המזהמים הרלוונטיים ונתוני הרוח באזור זמינים אף הם. נתוני תחנות הניטור משודרים באופן מקוון,

בין באתר איגוד ערים שרון-כרמל⁹ ובין במסגרת מערך ניטור האוויר הארצי של המשרד להגנת הסביבה¹⁰ והם זמינים לציבור באופן מלא. מצב זה מאפשר לדעת בזמן אמת האם תושבי האזור נחשפים לרמות בנזן שמעל לתקן המותר, בין אם כתוצאה מפעילות האסדה ובין אם כתוצאה מפעילותם של מקורות אחרים.

101. לסיכום סוגיה זו, הובהר כי היתר הפליטה יוצר רשת שתי וערב של דרישות ניטור מסוגים שונים וברבדים שונים, הנותנות מענה לכלל סוגיות ניטור הפליטות לאוויר, לרבות לבנזן. בהקשר זה יש מקום להזכיר שוב שהעותרות בוחרות באופן מופגן שלא להציג בפני בית המשפט את תוצאות הרצות מודל פיזור המזהמים שנערכו במסגרת הבקשה להיתר הפליטה ובמסגרת הגשת מסמכי תכנית ההרצה. תוצאות אלה מעידות באופן חד משמעי כי לא צפויה השפעה של פליטות האסדה על החוף (ראו לעניין זה סעיף 91 לעיל) ועל כך יעידו יותר מכל תוצאות ניטור האמת בתחנות החופיות בזמן תקופת ההרצה עד כה, המוכיחות באופן שאינו משתמע לשני פנים כי לפעילות הרצת האסדה אין כלל השפעה על החוף (ראו לעניין זה סעיף 12 לעיל).

5.ד. אין כל פגם בכך שנובל מופקדת על ניטור פליטות האסדה

102. העותרות מקדישות חלק לא מבוטל מבקשתן לטענה כי היתר הפליטה פגום מיסודו בשל כך שההיתר הטיל על נובל את משימת ניטור פליטות האסדה, ולא על "גורם ניטרלי" (ראו למשל סעיף 14 ופרק 4.2 לבקשה).

103. טענות אלה מנוגדות ניגוד ברור, בוטה ומוחלט להוראות חוק אוויר נקי, הגיונו וההסדרים הקבועים בו, אשר מטילים באופן מפורש וברור את האחריות לניטור על בעל מקור הפליטה (בכפוף, כמובן, להוראות והנחיות לביצוע הניטור).

104. נודה כי למקרא טענות אלה – הקלוטות מן האוויר, פשוטו כמשמעו – לא ניתן שלא לתהות האם העותרות כלל עיינו בהוראות חוק אוויר נקי בטרם בדו את טענותיהן אלה והעלו אותן על כתב, או שמא בחרו הן שוב, במכוון וביודעין, להטעות את בית המשפט.

105. ניתנה האמת להיאמר – הטלת האחריות לניטור מקור הפליטה ולהקמת תחנות ניטור מוטלת בחוק אוויר נקי על בעל מקור הפליטה או בעל היתר הפליטה. כך, למשל, סעיף 7(ד) לחוק מורה כי "הממונה רשאי להורות לבעל מקור פליטה נייח... להקים ולהפעיל תחנות ניטור אוויר שיהיו חלק מהמערך הארצי"; בדומה לכך

⁹ ראו הקישורים שלהלן:

https://www.svivaqam.net/StationInfo5.aspx?ST_ID=456 ; https://www.svivaqam.net/StationInfo5.aspx?ST_ID=453 ; https://www.svivaqam.net/StationInfo5.aspx?ST_ID=452 ; https://www.svivaqam.net/StationInfo5.aspx?ST_ID=428

¹⁰ ראו בקישור שלהלן:

http://www.igudhadera.co.il/r5/R5X_Template.htm

קובע סעיף 15(א) לחוק כי "בעל היתר פליטה, בעל מקור פליטה... יבצע, בהתאם לתנאים שנקבעו בהיתר הפליטה... ניטור פליטה ודיגום לשם מדידה של פליטת מזהמים ממקור הפליטה... נתוני הניטור או הדיגום יימסרו לממונה וכן לאיגוד ערים או ליחידה סביבתית כאמור בסעיף 18(ד), והכל בדרך ובמועדים שהממונה יורה עליהם"; ובהמשך לכך קובע סעיף 22(ב)(3) לחוק כי "...הממונה יקבע בהיתר פליטה הוראות בעניינים אלה... חובות ניטור פליטה, דיגום ודיווח, לרבות הדרכים והמועדים לביצועם, ודרכים לאיסוף, לעיבוד, לתיעוד ולהערכה של הנתונים".

106. כמו כן נבחר כי אין בעובדה שנובל מופקדת על דיגום וניטור פליטות האסדה כדי להעניק לה שיקול דעת של ממש באופן ביצוע הדיגום והניטור. זאת משום שאופן הביצוע וסוג הציוד הנדרש לשם-כך מוסדרים בפירוט בסדרת הנחיות וכללים שקובע הרגולטור בהתאם לסטנדרטים בינלאומיים מקובלים.

107. כך, מכוח ההוראות שצוטטו לעיל מחוק אוויר נקי, קבע המשרד מגוון של הנחיות מקצועיות מפורטות המחייבות את כלל מקורות הפליטה בעלי היתרי פליטה בישראל (ראו, למשל, נוהל בדיקת מזהמי אוויר בארובה (2002); נוהל ניטור רציף של מזהמים בארובה (2017); נוהל ביצוע תכנית לאיתור וטיפול בדליפות מרכיבי ציוד (LDAR); הנחיות לדיווח מקוון של בדיקת מזהמי אוויר בארובה (גרסה 3, אוקטובר 2018); הנחיות לקביעת גובה ארובה (ספטמבר 2013).¹¹ עיון בהנחיות מבהיר היטב כי מקורות פליטה בישראל נדרשים לבצע דיגומים, אנליזות וניטורים ולהגיש מידע זה למשרד להגנת הסביבה. המשרד קבע כללים אחידים ברורים לגבי האופן שבו יש לבצע פעולות אלה בכדי לודא אמינותן, לרבות דרישות לביצוע דיגום באמצעות דוגם מוסמך, דרישות לביצוע אנליזה באמצעות מעבדה מוסמכת ודרישות לאחזקת תחנות ניטור תקינות ומוסמכות. והכל בהתאם לתקנים הבינלאומיים המקובלים לשם כך והמיושמים ברחבי העולם כולו לשם ביצוע בדיקות סביבתיות במפעלי תעשייה. על כן, לא רק שהמשרד לא נתן לנובל יחס מיוחד כלשהו, למעשה מדובר בסטנדרט פעילות קבוע ואחיד המיושם לא רק בקרב כלל מפעלי התעשייה בישראל אלא בעולם כולו.

108. כך לדוגמא, סעיף 11(א) בהיתר הפליטה, שהוא בפועל תעתיק של הוראה דומה המופיעה בעשרות היתרי פליטה של מתקני תעשייה בישראל, קובע כי הדיגומים שיערכו בארובות האסדה יבוצעו בהתאם לנוהל בדיקת מזהמי אוויר בארובה (גרסה 3 מיום 19.6.2017).¹² נוהל רשמי זה, שנקבע על ידי המשרד להגנת הסביבה ומתעדכן על ידו תקופתית, קובע את אופן ביצוע בדיקות מזהמי אוויר בארובה למתקנים בעלי היתר פליטה,

¹¹ הנהלים וההנחיות ניתנים לצפייה כאן: <http://www.sviva.gov.il/subjectsEnv/SvivaAir/Industry/Pages/Regulations.aspx>

¹² נוהל בדיקת מזהמי אוויר בארובה ניתן לצפייה כאן:

http://www.sviva.gov.il/subjectsEnv/SvivaAir/Industry/Documents/%D7%A0%D7%94%D7%9C%D7%99%D7%9D%D7%95%D7%94%D7%A0%D7%97%D7%99%D7%95%D7%AA/chimney_emission_regulation.pdf

לרבות אופן הכנת תכנית הבדיקה, המועדים ואופן הדיווח של תוצאות הבדיקות. הנוהל קובע כי בדיקת ארובה תבוצע על ידי מעבדה מוסמכת ואף קובע שככל שמפעל קיבל דיווח ממעבדת הדיגום או האנליזה כי זוהתה בבדיקת הארובה תוצאה המעלה חשד לגבי בעיה באמינות תוצאות הדיגום או האנליזה, על המפעל לדווח על כך לרכז איכות האוויר בתוך שלושה ימים ממועד קבלת הדיווח (ר' סעיף 5.1(ג) לנוהל).

109. דוגמא נוספת לנוהל בו מפורטים כללים ברורים לביצוע דיגום על-פי סטנדרטים מקצועיים אחידים היא נוהל ניטור רציף בארובה (גרסה 2 מיום 23.4.2017) הקובע שורה של הוראות שעל בעל מקור הפליטה לבצע על מנת לספק תוצאות אמינות.¹³ בכלל זה, נקבעות הוראות לבחירת מערכות הניטור הרציף, התקנתן, ביצוע פעולות תחזוקה, בדיקות כיוול ועוד. הנוהל מציין באופן מפורש כי הוא מבוסס על דרישות להבטחת איכות של מערכות לניטור רציף בארובה בהתאם למדיניות הנהוגה באירופה ולפי התקן האירופי העדכני.

110. בנוסף לכך נציין כי המשרד להגנת הסביבה מבצע בעצמו סיורי פתע במפעלי התעשייה השונים על-מנת לוודא כי פיקוח על הפליטות נעשה כנדרש. זאת מכח הסמכות הנתונה לו במסגרת היתרים סביבתיים שונים הניתנים לכל מפעל תעשייתי וכל יצרן אנרגיה בישראל (היתרי פליטה, היתרי הזרמה לים, היתרי רעלים, תנאים נוספים ברישיון עסק), וכן בהתאם לסמכויותיו לפי חוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה), תשע"א-2011. בתחום איכות האוויר, רכז איכות אוויר רשאי להגיע לאסדה ולדרוש להיות נוכח בכל דיגום המתבצע בה.

111. ולראיה, בהיתר הפליטה שניתן לאסדה נקבע בסעיף 11(ג) בזו הלשון:

"בעל מקור הפליטה יבטיח את התקינות, הבטיחות והנגישות של הארובות במקור הפליטה באופן המאפשר ביצוע בדיקת מזהמי אוויר בכל עת, לרבות על ידי הממונה, המפקח, רכז איכות אוויר או מי מטעם..."

112. טענת העותרות לניגוד עניינים אף מקוממת במיוחד בנסיבות המקרה דנן. זאת משום שכמוסבר, אחד הגורמים המבצעים בפועל את הניטור בחוף הוא איגוד ערים שרון-כרמל. כפי שהעותרות עצמן טענו (בסעיפים 125-126 לבקשה):

"איגוד ערים שרון-כרמל, הוא גורם שהוקם בהתאם לחוק איגוד ערים, התשט"ו-1955. איגוד הערים הוא בעל מומחיות

¹³ נוהל ניטור רציף בארובה ניתן לצפייה כאן:

http://www.sviva.gov.il/subjectsEnv/SvivaAir/Industry/Documents/%D7%A0%D7%94%D7%9C%D7%99%D7%9D%D7%95%D7%94%D7%A0%D7%97%D7%99%D7%95%D7%AA/monitoring_chimney_pollutants.pdf

בענייני הגנת הסביבה בכלל ובענייני ניטור אוויר בפרט.
איגוד ערים שרון-כרמל הוא בעל מעמד מיוחד לפי סעיפים
15(א) ו-18(ד) לחוק אוויר נקי...

אין מחלוקת, אפוא, שאיגוד ערים שרון-כרמל הוא גורם
מקצועי בעל מומחיות בעניין ניטור אוויר..."

113. הנה, מפיהן של העותרות אנו למדים כי הן סומכות ידיהן על איגוד ערים שרון-כרמל כגורם מקצועי, מהימן ובר-סמכא בענייני ניטור. כאמור, נכון להיום, נתוני הניטור בעת תקופת ההרצה של האסדה מעידים באופן הברור ביותר כי אין לפעילותה השפעה על החוף (ראו סעיפים 12-13 לעיל).

114. טענת העותרות לגבי פסול הנובע מכך ש"המשרד להגנת הסביבה הפקיד את החתול לשמור על השמנת" (סעיף 67 לבקשה), אינה רק נסתרת מתוך עיון פשוט בהוראות חוק אוויר נקי, כפי שהראינו בהרחבה. היא גם מנוגדת להסדר החוקי הקיים בתחומים רבים אחרים, בהם מוטלת מלאכת הבדיקה המקצועית הרלוונטית על הגורם שיוצר את הפעילות, תוך מתן הנחיות ברורות מטעם המְאֶסְדֵר לאופן ביצוע הבדיקה. במסגרת זו נסתפק אך בהבאת שתי דוגמאות:

(א) תקנה 2 לתקנות התכנון והבניה (תסקירי השפעה על הסביבה), התשס"ג-2003 קובעת על מי מוטלת החובה להגיש למוסד התכנון תסקיר השפעה על הסביבה – חובה זו אינה מוטלת על "גורם ניטרלי", כהגדרת העותרות דנן, אלא דווקא על מגיש התכנית.

(ב) חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015 מסדיר בין היתר את אחריותם של יצרני ויבואני מזון ואת הפיקוח על ייצור מזון ועל יבואו. לענייננו נציין כי סעיף 42 לחוק, שכותרתו "אישור תנאי ייצור נאותים כתנאי לקבלת אישור ייצור נאות", קובע כי בעל מפעל ייצור מזון הוא זה שאחראי לצרף לבקשה לקבלת אישור ייצור נאות, אישור המעיד כי ייצור המזון במפעל שלו נעשה בהתאם לתקנים בין-לאומיים מקובלים. כמו כן, סעיף 96 לחוק קובע כי הגורם שעליו מוטלת החובה לביצוע בדיקה המעידה על עמידת המזון המיובא בדרישות הדין אינו אחר מאשר יבואן המזון.

115. לאור כל האמור עד כה, סיכויי העתירה נמוכים וזניחים ואף הם מטים את הכף לדחיית העתירה.

ה. סיכום

116. מכל הטעמים האמורים, מתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את הבקשה לצו-ביניים ולחייב את העותרות בהוצאות ובשכר טרחת עורך דין בשיעור ריאלי.

117. תגובה זו נתמכת בתצהירו של מר בנימין זומר, סגן נשיא לעניינים אזוריים בנובל.

ר/ יונתן קהת, עו"ד

אגמון ושות' רוזנברג הכהן
ושות' עורכי דין

ר/ ד"ר רות דגן, עו"ד

הרצוג, פוקס, נאמן
ושות', עורכי דין

ב"כ המשיבה 2

היום, 2 בדצמבר, 2019

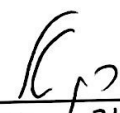
תצהיר

אני הח"מ, בנימין זומר, נושא ת.ז. מס' 025141250 לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזאת כדלקמן:

1. אני משמש כסגן נשיא לעניינים אזוריים בנובל אנרגי' מדיטרניאן לימיטד (להלן – נובל).
2. הנני עושה תצהירי זה בתמיכה לתגובת נובל, המשיבה 2 לבקשה למתן צו-ביניים שהוגשה במסגרת עת"מ 48783-11-19 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר – המשרד להגנת הסביבה ואח'.
3. אני מצהיר כי העובדות והנתונים בתגובת נובל הינם אמת, על פי מיטב ידיעתי ואמונתי.
4. אני מצהיר כי זה שמי, זו חתימתי וכי תוכן תצהירי הינו אמת.

בנימין זומר

אישור

אני הח"מ, עו"ד, מאשר בזה כי ביום 2/12/19 הופיע בפני מר בנימין זומר, המוכר לי אישית, ולאחר שהוזהרתי כי עליו להצהיר את האמת, וכי אם לא יעשה כן יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, אישר את נכונות הצהרתו דלעיל וחתם עליה בפני.

רון סל, עו"ד
מ.ר. 22780

עו"ד

מועד ההגשה: 02/12/2019 14:11

מספר תיק: 48783-11-19

סוג מסמך: תגובה/תשובה

מספר אסמכתא למעקב: 885352

על המגיש לשמור את מספר האסמכתא לשם קבלת מידע אודותיו.

המסמך הועבר לבדיקת מזכירות.

- אם יאושר, יתיק בתיק ותאריך ההגשה החוקי יחושב לפי תאריך ההגשה בפועל ולא לפי תאריך האישור. כמו כן, יופק אישור שיוצג בתיקיית תיק נייר.
- אם לא יאושר, תשלח למגיש הודעה על כך. המסמך שנדחה יוצג בתיקיית תיק נייר.